

Indlæg ved konferencen TYSK NU på KU den 23.10.2009

Mit navn er Peter Bruhn Jepsen, jeg er foruden at være skoleleder på Sjælsølund Efterskole også formand for den nystiftede Tysklærerforening for Grundskolen.

Spørger man, hvordan tysk har det i grundskolen, så kan der fortælles både en positiv og en mindre positiv historie.

Den positive er: Procentdelen af elever, der vælger tysk, er stadig høj. 78 % af eleverne vælger tysk fra 7. klasse – eller i enkelte tilfælde fra 6. klasse.

Den negative historie er: Procentdelen af elever med tysk har gennem en årrække været faldende. Engang var den oppe på omkring 90 %. Samtidig har procentdelen af elever, som kun har ét fremmedsprog, nemlig engelsk, været stigende. „Hvad skal vi med tysk, når vi kan klare os med engelsk“ er desværre en elevholdning, vi alt for ofte møder.

Efter det første års tyskundervisning falder motivationen hos mange elever. Det faglige udbytte i tysk bliver derfor ofte for ringe¹. Alt for mange elever ser andet fremmedsprog i folkeskolen som et nødvendigt onde for at blive optaget på en gymnasial uddannelse. Det må der gøres noget ved!

Svækkelsen af tysk og den faldende tilslutning skal vendes til en fremgang for faget. Det er i grundskolen kimen til faget lægges, og det er her, vi skal bryde den onde cirkel, så tysk får muligheder i det fremtidige undervisningsforløb. Der skal sættes ind på flere fronter.

Som tysklærere i grundskolen må vi gå forrest, når det gælder styrkelsen af faget. Og vi har et godt udgangspunkt. I "Sproglæreren" kan man læse, at 97 % af landets folkeskoleklasser bliver undervist i tysk af lærere med tysk som linjefag eller med kompetencer svarende til linjefag. Det viser en ny undersøgelse fra UNI-C. Vi topper simpelthen listen! Ser vi derimod på lærernes efteruddannelse og kursustilbuddene for tysklærerne i grundskolen, så halter det gevaldigt. Tilbuddene er få og utilstrækkelige.

Der er løbende brug for inspirationskurser og et fagligt fællesskab med andre

¹ Rapport af Elisabeth Lauridsen (Aarhus Universitet): Andet fremmedsprog i folkeskolen. Del 1: Hvad siger tallene? Vedr. det faldende faglige niveau i tysk (citat s. 19): „Det ser altså faktisk ud til, at karaktererne i tysk er faldet i de sidste 7 år, og at karaktererne måske fortsætter nedad.“ Vedr. tilslutning til tysk på landsplan: Rapporten medtager kun tallene fra 2000 (82, 94%) og til 2007 (78,12%). Interessant er måske også at de tilsvarende tal for fransk på landsplan er: 2000 (7,8) og 2007 (10,45) - dog med store regionale forskelle. Regionalt er fransk nogle steder blevet svækket, men ikke mht. den procentvise elevtilslutning "på landsplan". Tallene for elever uden fransk og tysk er steget: 2000 (9, 26), 2007 (11,43)

tysklærere, som kan motivere den enkelte og opkvalificere undervisningen. Her er et indsatsområde, vi som faglig forening for tysklærerne i grundskolen i samarbejde med andre vil fokusere på, så arbejdsglæden øges, og der overalt i landets grundskoler gennemføres en kvalificeret, aktiverende og spændende tyskundervisning. Desuden skal der arbejdes for, at fordomme mod tyskfaget nedbrydes.

Vi kan gøre meget selv for at styrke vores fag, men vi kan ikke gøre det alene. Politikerne må ændre deres holdning til sprogpolitikken, som i alt for høj grad har været fokuseret på engelsk. Og det skal, ikke kun ske i ord, men også i handling. Der skal ske noget snart, for når et lands sprogkompetencer først er gået tabt, bliver det svært at rette op på en fejlslagen politik.

Alle elever skal undervises i mindst to fremmedsprog. På EU-topmødet i Barcelona i 2002 satte man sig det mål, at alle borgere skulle have kendskab til deres "modersmål plus 2" (andre sprog). Det blev udtrykt således: „Kommissionen er klar over, at målet: modersmål plus 2 er ambitiøst, men ikke uopnåeligt.“

Vores egen undervisningsminister har erkendt, at den nuværende sprogpolitik er problematisk. Bertel Haarder udtrykker det på denne måde: "Min vision er, at der skal undervises i engelsk i folkeskolen fra 3. klasse (eller før), tysk fra 6. og fransk fra 8. kl. med mulighed for at tage både tysk og fransk²".

Jeg kan kun ønske, at undervisningsministerens vision på dette område måtte gå i opfyldelse. Fremmedsprogene bør tilbydes i nævnte rækkefølge, og alle elever skal have mulighed for at få tre fremmedsprog i grundskolen. I dag er dette kun en reel mulighed for meget få elever. Hvis Haarders vision bliver realiseret, vil det højne de tyskfaglige kundskaber og færdigheder hos danske grundskoleelever markant, og det vil have en afsmittende effekt på faget igennem hele uddannelsessystemet. En tidligere indsats med tysk som 2. fremmedsprog i grundskolen vil desuden "skabe plads" til, at samtlige elever også kan få tilbudt et tredje fremmedsprog.

Når alle elever i grundskolen får mulighed for at få tre fremmedsprog, og når tysk – som det naturlige andet fremmedsprog i Danmark – tilbydes fra 5. eller 6. klasse, bør man også overveje, hvordan man sikrer sig, at målet "modersmål plus 2" kan nås. Det er godt – men ikke godt nok - at alle elever principielt kan få tre fremmedsprog i grundskolen. Vi må også sørge for, at der ikke, som tilfældet er i dag, er næsten 12 % af eleverne, som kun har engelsk.

² Citat Bertel Haarder (Haarders vision): Er fra et læserbrev, som Haarder skrev til bladet "Gymnasieskolen" (Overskrift: Vi må ikke lade tysk og fransk dø af svindsot)

Kulturministeriets sprogudvalg kom for ca. et år siden med denne anbefaling mht. faget tysk i grundskolen – jeg citerer: "Både indlæringsmæssigt og kulturelt giver det altså god mening, at alle danske skoleelever skal have tysk sprog som det naturlige og obligatoriske 2. fremmedsprog efter engelsk. Tysk som obligatorisk fag vil derudover sende et stærkt signal om, at tyskundervisning ikke er et levn fra fortiden men derimod en central brik i danske skoleelevers pensum. Tysk som obligatorisk 2.-sprog vil også fritage elever for meget tidligt at skulle tage ansvar for valg og fravalg af sprog, som senere er styrende for deres muligheder i ungdomsuddannelserne".

Obligatorisk tysk? – Det er måske ikke nogen helt dårlig ide! I en sprogmodel, der følger Bertel Haarders opskrift med tysk senest fra 6. klasse – som det naturlige andet fremmedsprog efter engelsk – og med mulighed for at alle elever kan få tre fremmedsprog i grundskolen – vil indførelsen af obligatorisk tysk for det første være ganske gratis.

For det andet vil det være et tiltag, som øger og åbner de uddannelsesmæssige muligheder for alle eleverne i folkeskolen. Ingen bliver "sorteret fra" på et meget tidligt tidspunkt i uddannelsesforløbet. Det er en vigtig pointe, som Kulturministeriets Sprogudvalg så ganske rigtig gør opmærksom på.

Hvis alle de nævnte tiltag føres ud i livet, vil det højne de tyskfaglige kundskaber og færdigheder hos danske grundskoleelever markant, og det vil samtidig have en afsmittende effekt på faget igennem hele uddannelsessystemet. Det er i grundskolen kimen til faget lægges, og det er her, vi skal bryde den onde cirkel, som tysk er havnet i.